

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streinditate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratale se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învalială
Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Teorii nouă.

Totdeauna am mărturisit convingerea că ideile, cari fructifică evoluţia omenească, nu reuşesc să se întrupeze decât cu preţul luptelor îndelungate. În calea adevărului şi a propăşirii s'au pus în toate timpurile piedeci nenumărate. Paravanele după cari se purta lupta reacţionară s'au ales însă totdeauna c'un tact fin, adevărurile nouă eşite la suprafaţă au fost combătute mai mult indirect. Puţini au avut cu-tezanţa să pălmuiască în faţă adevărul, cei mai mulţi au mărturisit totdeauna convingerea că o astfel de ieşire lipsită de ori-ce tact şi fineţă, mai mult strică decât foloseşte luptei reacţionare.

În special nu s-a purtat niciodată o luptă directă împotriva adevărilor absolute. Mai mult: nici nu s-a cercat — decât cu foarte puţine excepţii — să se tragă la îndoială existenţa acestor adevăruri absolute, precum sunt drepturile omului, dreptul de proprietate, de moştenire, drepturile limbii şi ale culturii. Din simţul comun omenesc a răsărit şi s'a statornicit credinţa, că aceste drepturi sunt nedespărţite de om, ori în ce ţară ar trăi, din ori care popor ar face parte, între ori ce împrejurări politice ar trăi. O singură teorie — intrată în domeniul codicelui de drepturi al tuturor ţărilor — stăpâna în lumea civilizată asupra acestora: deplină libertate, toate condiţiile de dezvoltare pe seama lor. Pe faţă împotriva acestor drepturi nu s'a purtat nici o luptă cu atât mai puţin s'a născut vr-o teorie, care să sancţioneze în mod ştiinţific o astfel de luptă.

Ceea ce-i bun, drept, echitabil, condiţie de viaţă pentru mine trebuie să fie recunoscut de necesar şi pentru vecinul meu, fiind acest simţământ însăşi baza, pe care s'a zidit, de când e lumea, bunăînţelegerea dintre oameni, popoare şi ţări.

Şi eată că azi, când credeam şi credem încă, să se ridice la înălţimi neajunse până acum aceste drepturi ale omului — întimpinăm teorii nouă, cari nu recunosc adevăruri absolute când e

vorba, de pildă, despre cultura şi emulaţia culturală a popoarelor. Întimpinăm aceasta străvezie intenţiune în coloanele unei anume presse ungureşti, şi poate în rândul cel dintâi în coloanele ziarului „Budapesti Hírlap“. Într'un număr recent, la loc de frunte, publică un articol intitulat „Invăţarea limbilor naţionalităţilor“, în care, după ce polemizează de-a călare cu profesorul Gajda Béla, care într'un număr recent din „Magyar Figyelő“ salută reforma introducerii limbilor naţionalităţilor în şcoalele medii în locul celei greceşti — vine să îmbete pe cetitorii săi cu teorii nouă asupra culturii — de cari teorii desigur puţini oameni din ziua de azi se vor mai putea însufleţi.

Gajda Béla ar dori „să se înfăptuiască noua reformă a d-lui ministru de culte pe o scară cât mai întinsă. Reforma urmăreşte un folos practic, urmând dictonul „non scholae sed vitae discimus“. Această reformă ar influenţa spre bine literatura şi cultura naţionalităţilor, făcându-le tot mai independente şi mai capabile de evoluţie, aducându-le în posibilitatea de-a nu-şi mai lua directiva din străinătate (Bucureşti, Praga, Belgrad, Moscova). Cultura maghiară n'ar avea de ce să se teamă de această dezvoltare. Întâi, pentru că e mai dezvoltată decât cultura naţionalităţilor, a doua oară pentru că emularea în cultură are de obicei urmări salutare, şi în urmă din motivul că naţionalităţile nu prin cultura lor ci chiar prin lipsa acestei culturi sunt primejdioase“.

Constatările aceste ale d-lui Gajda le iscălim şi noi afară de aserţiunea că prin lipsa lor de cultură naţionalităţile ar fi primejdioase statului. Nu ar fi primejdioase ci neîndreptăţite în cel mai înalt grad. N'au primejduit existenţa acestui stat în cursul veacurilor de întunec, în cari aceasta cultură abea mijea pe ici pe colo, ca nişte opaiţe amărâte. Şi de sigur n'ar primejdiu aceasta existenţă nici când ar ajunge la gradul cel mai înalt al culturii naţionale. Peste tot e fals să se pună chestiunea dreptului la cultura naţională în legătură cu primejdierea statului, ci trebuie pusă

în legătură cu *tăria* lui, cu valoarea lui intrinsecă. Fiind cultura un puternic factor al tăriei, al avântului şi al rezistenţei, urmează necesar constatarea, că cu cât locuitorii unei ţări vor fi mai culti cu atât va fi şi ţara mai tare.

Însă d-nii dela „B. Hir.“ nu pot primi aceste constatări decât cu un suris ironic, cu care urmăresc, de altfel, toate ideile de progres sulevate chiar în interesul naţiunii maghiare. Ei ridică teoria nouă: de două ori doi sunt patru pentru mine, dar pentru altul poate să fie trei sau cinci. Dreptul la cultura naţională nu are un caracter absolut, este numai ceva relativ. Căci iată ce scriu:

„Emulaţia culturilor este într'adevăr un fenomen frumos, interesant şi mult folositor. Dar nu în cadrele aceluiaşi stat. Nu pe teritoriul unui stat în care naţionalităţile, chiar în baza naţionalităţii lor, ne lasă înainte cu aspiraţiuni şi pretensiuni politice.“ Şi mai departe: „Pentru că într'o ţară numai o cultură poate să existe, în comunitatea căreia trebuie să trăiască toată pătura intelectuală a ţării, fără deosebire de naţionalitate. În afară de periferiile acestei sfere comune, putem să ne luăm şi rolul de amatori, putem să cultivăm limbi şi literaturi; dar condiţia fundamentală a acestei îndeletniciri este comunitatea într'o singură cultură naţională!“ Şi iarăş: „Poporul nu e primejdios, primejdioase sunt ideile cari represintă cultura naţională în straturile poporului.“

Asupra pildelor cari le aduce nu insistăm. Credem că e semnul de cea mai patentată reavoinţă când din atitudine alor doi înşi, despre cari susţine „B. H.“ că nu-s oameni de-o cultură mediocră, cearcă să seoată argument împotriva dreptului la cultura naţională a unui popor de patru milioane, care luptă tot atât de vitejeşte pentru apărarea ţării ca şi maghiarii.

În faţa acestor teorii nouă, noi nu mai avem nimic de zis, am ţinut numai să le facem cunoscute cetitorilor noştri. Credem că vremea de-a ne război cu morile de vânt a trecut de mult. Când însuşi d-l ministru de culte este

condus de alte adevăruri şi principii, când d-l prim-ministru Tisza a declarat în atâtea rânduri, că intenţionează a face posibilă dezvoltarea culturală a fiecărui popor din ţară, când în un organ așa de aproape de guvern ca „Magyar Figyelő“ se publică articoli mai drepti, ca a lui Gajda de pildă, nu înţelegem pe seama cui mai bat apa în piua domnii dela „Bud. Hir.“

Operaţiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 21 August

Câmpul de operaţiuni dela vest.

La nord dela Somme au fost respinse mai multe atacuri duşmane izolate dar puternice, îndreptate din Oivillers şi Pozieres, la vest dela pădurea Foureaux şi pe şoseaua Clery—Maricourt, precum şi atacuri cu granate de mână la Mauvepas. La dreapta dela Maas duşmanul care era pregătit de atac la nord-vest dela fortul Thiaumont, a fost reţinut în tranşeele sale de focul nostru de artilerie.

La fort şi în satul Fleury trupe puternice cu granate de mână au fost distruse prin focul infanteriei şi mitraliezelor noastre. Numeroase întreprinderi ale deştaşamentelor duşmane de ecleraj au rămas fără succes. Ieşiri ale patrulelor germane au succes la nord-ost dela Vermelles, la Festubert şi la Embermenil. În Argoni s-au desfăşurat de ambele părţi lupte vii cu mine. Pe înălţimea Combres am distrus prin explozii pe o estindere însemnată poziţiile duşmane.

În faţa Ostendei un hydroplan englez a fost distrus de focul nostru, iar un avion francez a fost împuşcat. În o luptă aeriană un biplan englez s'a prăbuşit la sud-ost dela Arras.

La est şi sud-ost.

Frontul marelui Hindenburg: Pe Stochod au eşuat atacuri ruseşti la sud-vest dela Lubieszow. Încercări repetite ale duşmanului, întreprinse cu forţe însemnate, de a-şi lărgi poziţiile sale pe ţărmul vestic al Stochodului la Rudka—Czerwiszcze, au fost respinse, cu grele pierderi

pentru el. Intre Seretsche şi Smolary în scurte ieşiri succese am făcut prizonieri 2 ofiţeri şi 107 soldaţi.

Frontul generalului de cavalerie arhiducele Carol: În Carpaţi a fost ocupată de noi spinarea de munte Stepanski, la vest dela Czarny—valea Czeremosch. Aici şi pe înălţimea Kreta au fost respinse contra-atacuri ruseşti. La luarea cu asalt a înălţimei Kreta, în 19 August, 2 ofiţeri, 188 soldaţi şi 5 mitralieze au căzut în mâinile noastre.

Câmpul de operaţiuni din Balcani.

La sud şi la sud-ost dela Florina am ocupat muntele Vic şi spinarea de munte Malareka. La ost dela Banica am luat cu asalt poziţiile sârbeşti de pe Malka Nidzeplanina. Toate storfările duşmanului de a recuceri Dzemaat—Jerul au rămas fără succes. La Ljumnica a fost respinsă o ieşire mai slabă duşmană. La sud-ost dela Iacul Doiran se dau lupte violente de artilerie.

Planurile de război ruseşti.

Din Stockholm se comunică: În comentariile oficiale apărute în ziarul ruseşti cu privire la operaţiunile de război se pun în vedere pentru luna August stil vechiu mari operaţiuni militare. În ce priveşte planurile ruseşti ziarul „Rieci“ spune, că finta operaţiunilor este Lemberg-ul. De altăparte colonelul rus Şumski constată, că posesiunea Lemberg-ului e indiferentă şi pledează pentru o ofensivă în direcţia colţului Carpaţilor.

Situaţia pe frontul caucasian este considerată ca serioasă, căci armata lui Izzed-paşa e colosal de superioară. Ofensiva rusă la flancul turcesc de vest s'a oprit.

Atitudinea României.

„Pester Lloyd“ primeşte următoarea depeşă din Stockholm: „Novoie Vremia“ află din cercuri diplomatice că între cabinetele din Petersburg şi Bucureşti urmează un viu schimb de vederi, Brătianu trăgânează însă intenţionat tratativele ca să evite ori-ce înţelegere obligatoare. Plenipotenţiarul Rusiei a transmis din nou depeşi foarte detaliate. Acestea însă nu au produs deosebită încredere la ministerul de externe din Petersburg.

Clopoatele.

Şi pentru cea din urmă oară Azi clopoatele cântă'n sat... Şi pentru cea din urmă oară Vibrândul glas, îndurerat, Vestiva peste n'treaga ţeară Salutul lor de bun rămas. Ah, ascultaţi ce-adâncă jale, Câtă durere poartă'n glas!

Căci din clopotniţa bătrână Azi pentru cea din urmă dată, Al lor metallic glas zvoneste Povestea noastră 'ndurerată. Dar mâni... porni-vr la porunca Şi pravila împărătească, Să se prefacă 'n guri de flacări, În spadă, armă vitejească.

Căci cete lungi de trufăşi duşmani Pornit-au dărz şi furtunatic, Să ne dărâme cuibul pacinic, Otorul nostru singuratic. Din schija sfântă, sunătoare Intruhipa-va ţeara arme, În braţele noast' neînvinse Puterea duşmană să sfarme.

Ear după ce-or plini pravila Şi vor aduce vremi de pace, Din nou mistuitoare flăcări În clopotele lor prefăce, Şi-atunci din 'aalte turle earăşi

Vor înălţa spre zări albastre De-odat' cu dangul lor de pace Şi faima vitejiei noastre.

Bistriţa Emil A. Chiffa.

Muirea lui Lung Gavrilă.

O nevastă ca de douăzeci şi cinci-gase de ani, c'o năframă neagră în cap. Numai poalele şi spăcelul (cămaşa) îi erau albe, încolo era neagră toată: şorţul, sumanul, ochii, sprâncenile, — ba chiar şi opincile i-se îngriseră. Venia cu neşte desagi în spate; erau negri şi desagii. Şi de pe glasul tremurător cu care mi-a dat „bună seara“ am cunoscut că — neagră-i era şi inima. Preuteasa a poftit-o să seadă, că eu tocmai aveam ceva de scris.

— Va fi vre-o nevastă din satul vecin, — îmi ziceam. — Va fi venit desigur cu prescuri din dimineaţă! Dar era din al şaptelea sat. Când am întreat-o că ce vânturi o bat pe la noi? — a oftat odată adânc:

— Eu, părinte, sunt muiera lui Lung Gavrilă! — îmi răspunse ea — şi-apoi se porni pe plâns! —

Nu ştiam să am vre-o cunoscut cu numele acesta şi totuşi numele îmi părea cunoscut, mai cunoscut ca al ori şi-cui. Cercam să-mi adun amintirile — dar totul era zădărnice,

din toate străduinţele mele nu se desprindea decât un semn al întrebării.

— Ştii părinte, Lung Gavrilă, pe care l'ai scris la gazeta — zise ea din nou, după ce se mai reculesc.

Aha! — înţeleg acum. M'au pus păcatele acum vre-o şase luni, să scriu şi eu o schiţă de actualitate în foiletonul unui ziar. Descriam între altele o scenă duioasă dela gară; cum sosise un tren plin de răniţi de pe câmpul de luptă şi cum, în momentul plecării, un ostaş strigă cătră mulţimea de femei din gară:

— Spuneţi la muiera lui Lung Gavrilă că bărbatu-său îi puşcat la un picior!

A fost un nume inventat şi pe atunci nici prin mînte nu-mi trecea să fie oameni cu numele Lung Gavrilă şi prin ţinutul nostru. Acum ţine-te băiete! În casă era căldură teribilă, dar e uşor de înţeles că pe mine au început a mă scutura frigurile. Instinctiv mi-am dus mâna şi la frunte, căci simţeam dureri şi prin cap.

— Şi ce-i cu el? — o întreb, numai ca să zic şi eu ceva.

— Ce să fie părinte? Ştiu eu? Am auzit pe fata popii dela noi citind la gazeta şi de atunci am tot aşteptat. Credeam că ba azi, ba mâine, voui căpăta ceva scrisoare dela el, din cutare spital. Că nici de un an nu mai ştiu nimica de el. De aceea, spun drept,

m'am bucurat când am auzit că e puşcat la un picior. Măcar l'am ştiut viu!... Dar se vede că toate-s în pustiu... va fi murit în spital!...

Şi lacrimi multe începură a-i brăzda obraji.

— Numai în Dta mai am nădejde părinte — reluă ea după câteva clipe de tăcere. — Ierte-ţi Dzeu păcatele şi Diale şi părinţilor Dtale, spune-mi: cine a fost feciorul acela care ţi-a spus de el? Când l'au puşcat? În care spital l'au dus? Ce mai ştii de el? —

Eu o ascultam ca năuc; acum începură să mă treacă şi sudorile. Am trecut în odaia din mijloc şi am cântat prin dulapul de cărţi până am dat de gazeta cu pricina. Preuteasa după mine:

— Iar ai făcut vre-o boacăni! Îmi zise ea abia ţinându-şi răsuflarea. — Acum descarcă-te dacă poţi! — Şi luându-mi gazeta din mână, se duse la lampă şi începu să citească foiletonul.

Eu m'am apucat să esplic femeii cum stă treaba. M'am chinuit însă ca vre-un sfert de ceas în pustiu, căci la urmă mă intrerupse biata:

— Bine, părinte, doar chiar în gazeta a fost scris! Apoi doar în gazete nu se scriu minciuni.

— O, sancta simplicitas! — gândiam eu în mine — iar preuteasa, care isprăvise cu cititul mă privea

zimbînd; râdea în punni de năcazul meu.

— Spune-mi părinte, aldui-te-ar Tatăl, — că-ţi plătesc cât zici! — reluă femeia, — ori de-i viu, ori de-i mort, că mie acum mi-e tot atât; acum pentru mine şi așa s'au gătat toate!

Şi zicând aceasta scoase o bancnotă de 20 coroane. Adică „argumentum ad hominem.“ Aceasta a fost norocul meu, că dac'a văzut biata femeie că nici acest argument nu foloseşte — a început a se lăsa convinsă. Acum apoi scoase din desagi o pereche de prescuri şi câteva poame pentru băieţi. Se culcă la noi, iar dimineaţa i-am slujit o sfântă liturgie pentru al ei *prea iubit Lung Gavrilă*.

Peste vre-o două săptămâni am întâlnit-o apoi la un târg, Acum purta năframă vînată şi şorţ colorat.

— Vezi părinte, — îmi zise zimbînd — că tot ai ştiut Dtal!

Am căpătat scrisoare dela Gavrilă. E prins la Muscani şi nu mi-a putut scrie până acum, că a fost bolnav în spital. A fost puşcat la un picior când l'au prins, dar acum e vindecat. Am ştiut eu doară — zise apoi cu glas triumfător — că în gazete nu se scriu minciuni!

Septimiu Popa.

Libertatea voinței.

De: M. Străjanu.

d. Căința și muștrarea de cuget.

Faptele, cari singure ne pot face cunoscută frica sau caracterul înăscut, când sunt bune au ca urmare liniștea și mulțămirea sufletească, care e cel mai mare bine; când sunt rele, ne aduc căința și muștrarea de cuget sau remușcarea. Căința se rapoartă la fapte, muștrarea de cuget ni-o face însăși firea noastră.

Când, în urma unei fapte rele, aflăm că am greșit, că nu-i aceasta ceea ce voiam să fac, înăi pare rău de faptă, iar nu de voința mea, fie că scopul meu era egoistic, fie că era binele altuia. În primul caz, voința mea a fost îndusă în rătăcire prin cunoștințe greșite, sau neîndestulitoare, cari am de a mi-le împuța mai mult mie; în al doilea caz motivul lucrării mele a putut fi viclenia, falșitatea, sau răutatea altora, sau nesocotința mea și lipsa de judecată sub influența mâniei ori altei emoțiuni violente, sau neștiința răului ce fac și a suferinței ce pricinuesc prin acest rău. În ambele cazuri mă căiesc de faptele mele și, dacă se poate, caut să le repar. Precum voinței universale, adevăta naturei, când se manifestă în spațiu sau forme frumoase, îi rezistă materia, ocupată de alte puteri ale naturei, și numai arareori se poate manifesta în forme desăvârșite sau deplin frumoase; tot astfel manifestarea ei în timp, prin lucrarea omească, află piedeci în lipsa ori falșitatea cunoștințelor, după cari se îndrumază. Și când autorul lucrării, omul, află aceasta, îi pare rău de fapta sa. Isvorul căinței este astfel în gresala cunoștințelor, nu în schimbarea voinței, care e imposibilă.

Când însă omul face o crimă sau un păcat de moarte, fără să fie împiedecut sau observat de cineva, și pe urmă se deșteaptă în el durerosul simțământ al muștrării de conștiință, cauza acestui simțământ nu mai e fapta reușită acum precum a voit, ci însăși voința sau firea păcătoșului. Prin fapta sa el se cunoaște pe sine însuși, și se îngrozește de ceea ce află în sufletul său. Cum se esplică această groază de sine și această durere morală, vom vedea mai încolo. Aici să urmărim considerațiunile, ce sunt încă de făcut despre libertatea voinței.

e) Plăcerile și suferințele morale.

Marea deosebire între om și animal, precum în alte privințe așa și în punctul de vedere moral, al valorii vieții, vine din facultatea memoriei și a rațiunii, cari lipsesc animalului și cari dau omului putința de a înmagazina în creierul său felurite cunoștințe, cari înlesnesc alegerea între motivele lucrărilor, adevăta chibzuința sau deliberațiunea. Prin aceasta omul se poate elibera de impresiunile momentului, și de regulă se conduce după motive abstracte sau după reflexiuni. Această putere a inteligenței, care face pe om stăpân pe emoțiunile minutului de față, și prin care el poate îmbrățișa trecutul și viitorul, este un isvor de plăceri și de suferințe morale, necunoscute animalului. Pentru animal, afară de simțământul iubirii și durerii de mamă, care se observă la animalele superioare, nu există decât durerile fizice ale prezentului. Pentru om însă durerile și suferințele morale, isvorâte din reflexiunea asupra trecutului și viitorului, sunt adeseori mult mai mari decât cele fizice. Ele devin uneori chipuri însuportabile, față de cari omul uită durerile fizice, sau își face însuși, el asemenea dureri, ca prin ele să înăbușe sau să micșoreze pe cele morale. Omul cuprins de o mare durere sufletească de desperare sau de spaimă, își amulege părul, își bate pieptul și stăie față, se tăvăleşte pe jos: tot atâtea mijloace de a scăpa de durerea ce-i sfarmă sufletul. Insuși suiciulul devine mai ușor celui desperat sau bolnav sufletește decât viața supt o asemenea povară. În deobște, suferințele morale sunt mai mari și mai mistuitoare decât cele fizice. Prin facultatea de a chibzui, omul e susceptibil de mai mari nefericiri, dar și de plăceri mai înalte și mai intensive decât animalele neraționale: sunt suferințele și plăcerile morale și intelectuale, de cari singur el e destituit.

Tot rațiunii și facultății de a delibera, deosebită după gradul inteligenței și culturii intelectuale, atribute Schopenhauer și deosebirea modului de lucrare a fiecărui om, după caracterul său individual; și eu cred că ar fi trebuit să adauge, și însăși deosebirea caracterului sau dispozițiilor innascute, după indivizi; pe când între animalele neraționale fiecare individ are caracterul speciei sale. Dar prin aceasta el s'ar fi pus în contradicțiune cu teoria sa despre neschimbaria voinței.

(Va urma.)

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 21 August

În nordul monarhiei.

Frontul generalului de cavalerie arhiducele Carol: La vest dela Moldava și pe înălțimile la sud-vest dela Zabie, la cucerirea căroră am făcut prizonieri 2 ofițeri și 188 soldați și am capturat 5 mitralieze, dușmanul a făcut sfârșiri zadarnice de a recăștiga terenul pierdut. De ambele părți dela pasul Tătarilor luptele decurg. Situația a rămas neschimbată. De-alungul liniei ferate situate la sud dela Zielona a fost respins un detașament dușman. Pe Bistrița—Golowinska și la nord de acolo ziua s-a scurs în liniște.

Frontul maresalului Hindenburg: La Smolary și la sud dela Stobychowa s-au făcut mai multe întreprinderi succese. La Rudka—Czerwice au eșuat cu grele pierderi pentru dușman, toate încercările lui de a-și lărgi pozițiile pe țărmlul vestic al Stochodului.

La granițele italiene și pe Câmpul de operațiuni din Balcani.

Nu au obvenit evenimente mai importante.

Generalul de divizie Höfer, locuitorul șefului de stat major.

Din România.

Un important consiliu de miniștri.

— Consfătuire militară româno-germană — Ziarele române despre atitudinea României.

Ziarul „Universul” este informat, că mâne (Mercuri) se va ținea la București sub presidiul d-lui Brătianu un important consiliu de miniștri, care se va ocupa cu situația politică externă a României.

Ziarele bucureștene sunt informate că generalul Ilescu, secretarul ministerului de războiu, s'a consfătuțit timp mai îndelungat cu atașatul militar al Germaniei, colonelul Hamerstein.

Ziarele bucureștene continuă să se ocupe cu situația României în momentele de față. D-l Radu Rosetti scriind în „Moldova” despre un atac al Bulgariei spune între altele:

Bombardarea orașelor române de către artileria bulgară și prin bombe aruncate din aeroplane va costa multe vieți omenești și va pricinui însemnate pagube materiale. Dar toate aceste nu constituie singurul pericol în cazul când am lua lupta în contra Puterilor centrale. Intreaga noastră viață economică va suferi nespun de mult.

Recolta noastră bogată din anul acesta trebuie s'o esportăm, ca să procurăm țării bani. Precum știm, singurii cumpărători ai bucatelor noastre sunt Puterile centrale. În cazul când ne-am dușmani cu ele, întreaga noastră recoltă ne rămâne în țară fiind espusă să se nimicească. În cazul unei incursiuni bulgare sau ungare, depozitele noastre de bucate, cu deosebire cele cumpărate de Englezi, ar fi incendiate. S'ar putea răspunde, că în caz contrar ne-am espune unei incursiuni rusești, care nu va fi mai puțin periculoasă. Această incursiune s'ar putea însă mai ușor opri, având România să se lupte pe un singur front fiind acoperită la spate și flancuri de prieteni.

În același ziar d-l Costin G. Ștuzza vorbește de situația precară, în care a ajuns România. „După doi ani — zice d-l C. G. St. — nimeni nu știe ce vrea România și nici chiar România n'o știe aceasta.

În „Adevărul” d-l Mille se plânge că data de 1 August fixată de d-l Brătianu ca termen de mobilizare iarăși a trecut, fără ca el să-și țină cuvântul.

„Viitorul” răspunde d-lui Mille, spunând că promisiunea d-lui Brătianu de-a intra la 1 August în acțiune trădește numai în fantazia d-lui Mille, deoarece guvernul nu-și aduce aminte de-a fi făcut o atare promisiune.

Abonați escelenta revistă

„Pagini Literare”

dela Arad.

Ofenziva bulgară la Salonic.

Buletinul statului-major bulgar pe ziua de 20 August.

Ca urmare a operațiunilor militare întreprinse în zilele ultime în valea Vardar de către trupele ententei, și cari s-au estins și în regiunea la ost dela Struma în nordul văii Tahinos aripa noastră stângă a trecut în ofensivă în ziua de 18 August. Trupele cari înaintau în valea Struma au ocupat orașul Demirhissar și după o luptă la Seres au aruncat forțele anglo-franceze peste țărmlul Strumei în timp ce ele au ocupat țărmlul stâng al acestui rău între lacul Butkova și lacul Tahunos.

Coloanele cari operează între Struma și Mesta au înaintat conform directivei date. În valea Vardar forțele anglo-franceze atacă de zece zile pozițiile noastre avansate, la sud și la sud-vest dela orașul Doiran, fără a avea alt avantaj decât pierderi mari, pe cari li le-au adus focul infanteriei și artileriei noastre.

Trupele aripei noastre drepte, după ce au bătut pe Sârbi la Florina își duc la îndeplinire cu deplin succes planurile designate. Eri am ocupat stațiunile Banica și Ekschisu de pe linia ferată Salonic—Florina și am restabilit din nou legătura ferată cu orașul Bitolia (Monastir).

La sud dela lacul Prespa am ocupat satele Svezda, Bikhista și Bresnica, prin aceea sunt întrerupte definitiv liniile de comunicație, atât între Kovica și Florina cât și între Korica și Kastoria.

ȘTIRI.

— 13 August n. 1916.

Avansamente în armata imperială și regală. Majestatea Sa a numit locotenent colonel pe maiorul Dumitru Barboși cunoscut publicului românesc prin scrierile sale militare în românește.

Au mai fost numiți căpitani: locotenenții Brutus Theban, Ioan Bălean, locotenenți: sublocotenenții Dr. Nicolae Papp, Iosif Aron, Dumitru Socoleanu, Achill Barcian, Vasile Prăzan, Iosif Băran, Ioan Man, și Eugen Ciorogar.

Sublocotenenți au fost numiți ca-deji: Iacob Oncu, Alexandru Moroz Octavian Vlad, Benjamin Vodă, Valer Grozețiu, Adrian Șuciu, Ioan Șantea, Dr. Ioan Ursu, Aurel Cingan, Ioan Dubăștean, Alexandru Fântănar, Coriolan Lupșa, George Popa, Vasile Sălișteanu, Vasile Motora, Lazar Sugiclan, Ioan Nica, Romul Capra, Nicolae Simon, Ioan Russu, Claudiu Ispopescul, Modest Ispopescul, Victor Poianar, George Roșcaban, Ioan Baieșiu, Dumitru Radu, Aurel Corcan, Visantiu Murgu, Mihai Crețiu, Dr. Zeno Ciorca, Aurel Lisai, Antonie Gregoru, Ioan Ortan, Iosif Petroi, Ștefan Dudașcu, Ștefan Fodor, Ștefan Văcărean, Gregoriu Dornean, Amfilochiu Popovici, Dionisie Tonigar, Nistor Salilean, Radu, Zusan, Iancu Prodan, Isidor Spenul, Mircea Pop, Vasile Radu, Nicolae Pop, Dionisie Adamoviciu, Ioan Roscin, Ioan David, Traian Pop, Matei Cipariu, Onoriu Giurgiu, Emil Popp, Laurențiu Babușiu, Iosif David, Aurel Pop, Ștefan Pantea, Teodor Maroși, Iuliu Cioban, Andrei Maitan, Aurel Drăncea, Axente Fărcaș, Gregoriu Ognean, Dumitru Țiganetea, Isidor Bodescu, Dr. Nicolae Fărcaș, George Balan, Petru Ciurca, Teodor Muntean, Octavian, Nicora, Nicolae Turturean, Zacheu Buliga, Timotei Iuțilă și Ștefan Cherecheș.

—X—

Distinții. Cu medalia de argint cl. II, pentru vitejii au fost distinși următorii Români din regimentul 24 de honvezi: Eugeniu Oprea, cadet-aspirant, Ioan Varga și Ioan Baciu caporal și honvezi Ioan Florea, Ioan Gunea și Gh. Ojelas.

—X—

Medici români avansați. La gradul de medici locotenenți au fost înaintați medicii de asistență: Eugen Șelariu, Ioan Totolan, Ioan Gurca.

—X—

Ca membră fondatoare la Reuniunea femeilor române din Brașov a intrat Dna Anicuța Dobrin de Pumnul văd. de vicenotar din Cuculată, solvind taxa de 50 cor.

Salutăm cu bucurie pe noua membră urându-i toate cele bune. Maria B. Baiulescu pres.

—X—

Cât costă prizonierii? După un tablou ce-l face „Küllüg-Hadüg” pe baza unui conspect al intendenței ministerului de războiu până în prezent sunt ținuți în evidentă 1 milion de prizonieri în Monarhia noastră. Pentru întreținerea lor s'au cheltuește anual suma de 860,000,000 coroane. Ca lucrători se folosesc vre-o 400,000 prizonieri, și munca fiecăruia dintre aceștia este evaluată cu 3 cor. pe zi,

din ceiaze rezultă pentru 300 de zile pe an un beneficiu pentru stat de 360,000,000 coroane; prin urmare costul efectiv al prizonierilor ar fi 500,000,000 coroane.

—X—

Fokos-ul în armată. „Basler Nachrichten” scrie, că după informații ce le are dela Crucea Roșie răniurile cauzate prin o armă specială folosită de trupele austro-ungare în luptele dela Isonzo fac 25 la sută din toate răniurile. „Pester Lloyd”, căruia i se depeșează această știre o publică sub titlul „Fokos-ul. Focoș este, cum se știe, un baston care are ca mâner o bardița și de celaltă latură jur țiciocan din metal tare, așa cât loviturile aplicate cu acest instrument sunt foarte violente.

—X—

Moartea unui celebru aviator francez. Din Paris se comunică: Agenția Havas comunică că faimosul aviator francez Brindejonc de Maulinez căzând cu aeroplanul său a încetat din viață.

—X—

O straișnică pedeapsă a croit tribunalul din Berlin măcelarului Friedrich Grell, care a vândut chilogramul de carne de vită cu un preț mai mare decât cel stabilit de autorități. Pedeapsa a fost de 10'000 mărci sau, în cas de neplătire, un an temniță.

—X—

Cumpărare de bucate

pentru trebuințele cășniciei și economiei populațiunii orășenești pe anul 1916/1917 și referitoare la măcinatul bucatelor.

Din partea magistratului orașului Brașov primim spre publicare următoarele:

În puterea ordinațiunii guverniale Nr. 2117/916 M. E. fiecare locuitor al orașului — îndreptățit de a cumpăra, ori a sămăna el însuși bucate ori a nu sămăna — poate cumpăra dela un sămănător de bucate de pe teritoriul orașului pe sub mână fără nici un mijlocitor grâu, săcară, grâu mestecat, păsat și orz pentru trebuințele cășniciei sale proprii, grâu însă și pentru economia sa până la 15 Octomvrie 1916 pe baza unui bilet pentru cumpărare edat de primar — cererea e deja subșternută de a se da voia pentru cumpăraturile de bucate și pe teritoriul comitatelor — mai departe poate cumpăra fiecare locuitor al orașului, îndreptățit la cumpărare, pe sub mână, fără nici un mijlocitor, dela un sămănător de bucate de pe teritoriul oricărui comitat pe baza unui bilet pentru cumpărare edat de primarul.

În sensul ordinațiunii guverniale Nr. 1750/916 M. E. sunt îndreptățiți de a cumpăra și pentru cășnicie și pentru economie: aceia, cari ei însuși nu sămăna precum și aceia, cari de sămănat sămăna bucate, dar ceiaze pun sau sămăna ei însuși nu ajunge de a le acoperi trebuințele cășniciei și ale economiei lor.

Spre a fixa trebuințele cășniciei și ale economiei proprii se poate lua în socoteală numai timpul până la 15 August 1917.

Ca trebuință pentru cășnicie poate socoti cele poartă economie rurală sau alt soi de ocupațiune — de un cap pe lună o cantitate de bucate de 18 chilogramme, iară alt folositor poate socoti însă numai 10 chilogramme grâu, săcară, grâu mestecat și orz, socotind această cantitate pentru fiecare individ, carele în casnicia sa își ia zilnic hrana.

Posesorii de economii rurale pot cumpăra ca trebuințe economice numai acea cantitate de bucate, care ei trebuie să o dea în bucate ca competențe, mai departe ce dau pentru sămănat precum și bucatele ce le dau pentru întreținerea și îngrășarea vitelor, dacă acestea nu se pot acoperi din bucatele adunate de ei însuși. Posesorii de alte soiuri de economii sau afaceri pot cumpăra ca trebuințe economice numai acea cantitate de bucate, care se recere a fi plătită în bucate ca competență pentru oamenii aplicați la acea întreprindere și mai departe bucatele, cari servesc pentru susținerea animalelor folosite în acea întreprindere. Alții în fine cantitatea, care o au de lipsă de a-și susține cășnicia și de-ași esera ocupațiunea și de a întreține animalele trebuincioase la ocupațiunea, respective la chemarea lor.

Pentru trebuințele animalelor nămănu nu-i este permis a pune în socoteală: grâu, săcară sau grâu mestecat. A hrăni vitele cu vre-unul din soiurile citate de bucate este strict interzis.

Biletele de cumpărare se estradau în oficiul orășenesc de fână pe baza unei cereri adresate primarului pe o tipăritură, care se capătă tot acolo tipărită și pregătită gata. Rugarea trebuie să fie motivată în mod corăspunzător textului din rugare.

Cumpărătorul trebuie să predea biletul de cumpărare vânzătorului cu o-

cazia cumpărării. Biletele de cumpărare nu se pot transpune pe numele altuia, — cu ele poate cumpăra numai acela pe al cărui nume sunt făcute.

E de recomandat, ca cantitatea de bucate, care ai de cuget să o cumperi, mai întâi să-ți faci cele de lipsă pentru a-ți scoate biletul de cumpărare. Fiindcă biletul de cumpărare nu e permis să sune nici despre o cantitate mai mare, nici despre o cantitate mai mică de bucate, decât câte se cumpără de fapt. Biletul de cumpărare nu poate să sune decât sau despre cantitatea cumpărată întreaga sau numai despre o anumită parte.

Părțile cantităților cumpărate de grâu, săcară, grâu mestecat, păsat și orz pentru trebuințele cășniciei precum și cantitățile de grâu pentru trebuințele economiei nu pot fi mai mici de 100 de chilogramme, iar părțile cantităților cumpărate de săcară, grâu mestecat, păsat, orz și ovăș pentru trebuințele economiei nu-i permis să fie mai mici de 500 chilogramme.

Ceice nu vor fi în stare să-și cumpere bucatele cu biletul de cumpărare: sunt obligați a restitui acel bilet oficiului orășenesc de fână până la cel mai târziu 16 Octomvrie 1916, pentru ca dânsii să poată fi luați în lista acolora, cari au de a fi pro-ăzuți cu cele de lipsă din partea autorității.

Acei indivizi, cari își cumpără bucate, nu pot fi luați în lista acolora, de cari trebuie să îngrijească autoritatea, dacă dânsii își cumpără întreaga cantitate de bucate de care au trebuință; dacă-și cumpără numai o parte din cantitatea de bucate, de cari au trebuință, atunci dânsii — dacă au restituit la timp cărticelele de cumpărare nefolosite — pot fi luați în lista celor de care are să se îngrijească autoritatea, însă numai cu acea parte de bucate, care n'au putut-o acoperi prin cumpărarea cu cărticica de cumpărare.

Ori care întreprindere de morărit poate lua asuprași dela un mușteriu măcinatul pentru trebuințele casei și economiei, fie de grâu, săcară, bucate amestecate, păsat, orz sau ovăș spre a le măcina, pisa, a le desface de coaje sau spre a le prelucra fie în ori ce mod — însă numai pe baza unui bilet de măcinat estradat de primar.

Posesorii de bucate deci au să-și scoată biletul pentru măcinat totdeauna dela oficiul orășenesc pentru măcinat și acesta e-l preda apoi împreună cu bucatele, morarului.

Toate întreprinderile de moară pot să macine bucatele, ce le-au primit, numai cu vamă.

Mărimea vămii de măcinat se va fixa de municipiu.

Transgresiunile referitoare la cumpărarea de bucate, la măcinat și la dispozițiunile referitoare la întreținutarea bucatelor, se vor pedepsi după ordinațiunile guverniale Nr. 1750/916 M. E. Nr. 2117/916 și Nr. 2282/916 M. E. cu pedeapsă de arest până la 6 luni și cu pedeapsă în bani până la 2000 cor.

Magistratul recomandă fiecărui locuitor orășenesc, care e în stare să-și cumpere bucate, aceasta fiind și în interesul propriu.

Bibliografie.

Au apărut: Biblioteca Semănătorul,

care merită să fie cetită de ori-ce Român. Conține tot bucăți alese, scrise de cei mai buni scriitori ai noștri din Ungaria. Un număr costă 40 bani, un număr dublu 80 bani.

Până acum au apărut următorii numeri:

- 1) Frații, povestiri din războiu, de Al. Ciura.
- 2) Cuib de rândunică, de Victor Stanciu.
- 3) Din vieța preotească, de Ion Agărbiceanu.
- 4) Din trecutul ziaristiceii românești, de Dr. I. Lupaș.
- 5) Școala și educație, de Dr. Ion Mateiu.
- 6) La chestiunea industriei noastre, de Al. S. Iorga.
- 7) Însemnări pe răboj, de Ion Clopoșel.
- 8) Pitelea Găscaru, de Ion Barac.
- 9-10) Blăstăm de mamă, de Mihail Gaspar.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Lacea.

Soldați!!!

Cumpărați „Cartea Soldatului!!!”, cea mai potrivită carte de cetire în zilele aceste.

Se poate comanda la Tipografia A. Mureșianu Branisce & Comp. în Brașov (Brassó), pentru 40 fileri + 5 fileri porto.

Zece bucăți, trimise recomandat din „Cartea Soldatului II” costă numai 4 coroane.